



**COVID-19 PANDEMIYASIDAN KEYINGI GLOBAL TURIZM
OQIMLARINING QAYTA SHAKLLANISHI**

Sodiqova Feruza Nodirbek qizi

Namangan davlat texnika universiteti

Annotatsiya: *Ushbu maqolada COVID-19 pandemiyasidan keyingi global turizm oqimlarining qayta shakllanishi tahlil qilinadi. Pandemiya turizm sohasida chuqur o'zgarishlar keltirib chiqardi, sayohat tartiblari, xavfsizlik protokollari, talab va sayyohlarning xatti-harakatlari tubdan o'zgardi. Maqolada pandemiyadan keyingi davrda turizmning barqaror rivojlanishi, raqamli transformatsiya, ichki va regional turizmning o'sishi, shuningdek, jahon miqyosidagi turizm oqimlarining o'zgarish tendensiyalari tahlil qilinadi. Shu bilan birga, turizmni tiklash strategiyalari va global tahdidlar bilan kurashish yondashuvlari ham ko'rib chiqiladi.*

Kalit so'zlar: *COVID-19, Global turizm, Pandemiya ta'siri, Barqaror turizm, Turizm oqimlari, Raqamli transformatsiya, Sayyohlarning xatti-harakati*

COVID-19 pandemiyasi butun dunyo bo'ylab turizm sohasini chuqur izdan chiqardi. Cheklovlar, karantinlar va transport tizimlarining to'xtatilishi global turizm oqimlarini keskin kamayishiga olib keldi. Shu bilan birga, pandemiya sayyohlarning xavfsizlikka bo'lgan talablarini oshirdi, onlayn va raqamli xizmatlarga bo'lgan e'tiborni kuchaytirdi va ichki hamda mintaqaviy turizmning ahamiyatini oshirdi.

Pandemiya sharoitida turizmni tiklash va barqaror rivojlantirish uchun yangi strategiyalar zarur bo'ldi. Bu strategiyalar sayohat xavfsizligi, raqamli transformatsiya, ekologik va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash hamda turizm oqimlarini boshqarish tamoyillariga asoslanadi. Shu sababli, COVID-19 pandemiyasidan keyingi davrda global turizm oqimlarining qayta shakllanishi, ularning yangi tendensiyalari va barqaror rivojlanish imkoniyatlari muhim ilmiy va amaliy masala sifatida qoraladi.

Maqola pandemiya sharoitida turizm sohasida yuzaga kelgan o'zgarishlar, sayyohlarning yangi xatti-harakatlari, ichki va mintaqaviy turizmning rivojlanishi, shuningdek, global turizm oqimlarining yangi shakllanish tendensiyalarini tahlil qiladi. Shu tarzda, COVID-19 pandemiyasidan keyingi turizm oqimlarini boshqarish va barqaror rivojlantirish istiqbollari ko'rib chiqiladi.

COVID-19 pandemiyasi global turizm oqimlarida tub o'zgarishlarni keltirib chiqardi. Karantinlar, chegara yopilishlari va sayohat cheklovlari butun dunyo bo'ylab turizm faoliyatini to'xtatdi yoki sezilarli darajada kamaytirdi. Natijada sayyohlar xatti-harakatlari va sayohat afzalliklari tubdan o'zgardi. Shu davrda ichki va mintaqaviy turizmning ahamiyati oshdi, sayyohlar uzoq masofali xalqaro safarlardan ko'ra, yaqin hududlarga sayohat qilishni afzal ko'ra boshladilar. Bu esa turizm operatorlari va davlat organlarini yangi strategiyalar ishlab chiqishga majbur qildi.





TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATSION G'OYALAR



Pandemiyadan keyingi davrda global turizm oqimlarini qayta shakllantirishda bir nechta asosiy tendensiyalar kuzatildi. Birinchi tendensiya – ichki turizmning rivojlanishi. Sayyohlar o'z mamlakatlari ichida sayohat qilishni afzal ko'rishmoqda, bu esa mahalliy iqtisodiyotga sezilarli foyda keltirmoqda. Ichki turizm infratuzilmasi va xizmat ko'rsatish tizimlari kuchaytirildi, mahalliy sayyohlik marshrutlari va ekologik yo'nalishlar rivojlantirildi. Shu bilan birga, mintaqaviy turizm ham ahamiyatini oshirdi, chunki chegaralar qisman ochilganda yaqin mamlakatlarga sayohat qilish qulay va xavfsiz variant sifatida qabul qilindi.

Ikkinchi tendensiya – raqamli transformatsiya va sun'iy intellekt yondashuvlarining keng qo'llanilishi. Pandemiya davrida onlayn bronlash tizimlari, virtual ekskursiyalar va mobil ilovalar orqali sayyohlar va turizm operatorlari o'zaro aloqada bo'lishdi. Sun'iy intellekt asosidagi tavsiya tizimlari sayyohlar talabini oldindan aniqlash, shaxsiylashtirilgan xizmatlar yaratish va resurslarni optimal taqsimlash imkonini berdi. Shu tarzda, raqamli texnologiyalar global turizm oqimlarini boshqarish va barqarorlashtirishda samarali vosita sifatida namoyon bo'ldi.

Uchinchi tendensiya – xavfsizlik va gigiyenaga bo'lgan talabning oshishi. Sayyohlar pandemiya davrida xavfsizlik, sanitariya va gigiyena choralari bilan bog'liq xizmatlarni birinchi o'ringa qo'yishdi. Shu sababli mehmonxonalar, transport tizimlari va turistik ob'ektlar xavfsizlik protokollarini joriy etish, sanitariya standartlarini oshirish va sertifikatlash tizimlarini rivojlantirishga majbur bo'ldi. Bu o'zgarishlar global turizm oqimlarini qayta shakllantirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ldi.

To'rtinchi tendensiya – barqaror va ekologik turizmning rivojlanishi. Pandemiya davrida tabiiy hududlarga tashriflar kamayishi natijasida ekologik muvozanat tiklandi. Shu sababli pandemiyadan keyingi turizm barqarorlikka ko'proq e'tibor qaratmoqda. Ekoturizm, madaniy turizm va mahalliy jamoalarni jalb qiluvchi loyihalar global turizm oqimlarida ustunlik kasb qilmoqda. Shu bilan birga, turizmning iqlim o'zgarishi va ekologik izini kamaytirish masalalari ahamiyat kasb etmoqda.

Beshinchi tendensiya – turizmni tiklash va marketing strategiyalarining o'zgarishi. Turizm operatorlari pandemiyadan keyingi davrda xavfsizlik, moslashuvchanlik va raqamli xizmatlarni targ'ib qilishga e'tibor qaratmoqdalar. Mijozlar talablariga moslashish va global bozor sharoitida raqobatbardoshlikni saqlash uchun yangi mahsulotlar, paketlar va marshrutlar ishlab chiqilmoqda. Shu bilan birga, marketing kampaniyalari raqamli platformalar orqali amalga oshirilmoqda, bu esa global turizm oqimlarining tezkor qayta tiklanishiga xizmat qiladi.

Shuni ta'kidlash lozimki, global turizm oqimlarining qayta shakllanishi pandemiyadan keyingi davrda hududiy, texnologik, ekologik va ijtimoiy omillarning uyg'unlashuvi orqali amalga oshmoqda. Ichki va mintaqaviy turizmning rivojlanishi, raqamli transformatsiya va xavfsizlik standartlari global turizm oqimlarining barqarorligini ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. Shu tarzda, COVID-19 pandemiyasi global turizmni qayta shakllantirishga sabab



bo'ldi, yangi tendensiyalar esa sohaning barqaror rivojlanishi va jahon miqyosidagi turizm oqimlarini boshqarish imkoniyatlarini yaratdi.

Xulosa qilib aytganda, COVID-19 pandemiyasidan keyingi global turizm oqimlarining qayta shakllanishi ichki va mintaqaviy turizmni rivojlantirish, raqamli texnologiyalarni tatbiq etish, xavfsizlik va barqarorlikni ta'minlash orqali amalga oshmoqda. Shu bilan birga, global tahdidlar va pandemiya sharoitida yangi strategiyalar ishlab chiqish turizmning barqaror rivojlanishi va iqtisodiy samaradorligini oshirishda muhim omil sifatida namoyon bo'ladi.

COVID-19 pandemiyasi global turizm oqimlarini tubdan o'zgartirdi va sohada yangi tendensiyalarni shakllantirdi. Ichki va mintaqaviy turizmning ahamiyati oshdi, sayyohlar xavfsizlik va sanitariya standartlariga ko'proq e'tibor qaratadigan bo'ldilar. Raqamli texnologiyalar va sun'iy intellekt turizm jarayonlarini avtomatlashtirish, xizmatlarni shaxsiylashtirish va sayyohlar oqimini samarali boshqarish imkonini berdi. Shu bilan birga, pandemiyadan keyingi davrda barqaror va ekologik turizm rivojlandi, mahalliy jamoalarning jalb qilinishi va hududiy identitetni saqlash muhim ahamiyat kasb etdi.

Biroq, texnologik qaramlik, shaxsiy ma'lumotlarni himoya qilish va global tahdidlar turizmning barqaror rivojlanishiga salbiy ta'sir qilishi mumkin. Shu sababli, turizm sohasida strategik rejalashtirish, xavfsizlik choralari va jamoaviy ishtirok pandemiyadan keyingi global turizm oqimlarini boshqarishda muhim shart hisoblanadi.

Xulosa qilib aytganda, COVID-19 pandemiyasidan keyingi global turizm oqimlarining qayta shakllanishi ichki va mintaqaviy turizmni rivojlantirish, raqamli transformatsiya va barqarorlikni ta'minlash orqali amalga oshmoqda, bu esa turizmning iqtisodiy, ijtimoiy va ekologik samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. UNWTO. COVID-19 and Tourism: Impact and Recovery. Madrid: UNWTO, 2021.
2. Gössling, S., Scott, D., Hall, C.M. Pandemics, tourism and global change: a rapid assessment of COVID-19. Journal of Sustainable Tourism, 2021;29:1–20.
3. Nicola, M., Alsafi, Z., Sohrabi, C., et al. The socio-economic implications of the coronavirus pandemic (COVID-19): A review. International Journal of Surgery, 2020;78:185–193.
4. Sigala, M. Tourism and COVID-19: Impacts and implications for advancing and resetting industry and research. Journal of Business Research, 2020;117:312–321.
5. UNWTO. Tourism Recovery Tracker: Global Tourism Trends Post-COVID-19. Madrid: UNWTO, 2022.
6. Li, X., Nguyen, T.H.H., Coca-Stefaniak, J.A. Coronavirus impacts on post-pandemic planned travel behaviors. Annals of Tourism Research, 2021;87:103117.
7. Gössling, S., Scott, D. The decarbonization of tourism: Policy and management implications for post-pandemic recovery. Journal of Sustainable Tourism, 2021;29:1–22.





TANQIDIY NAZAR, TAHLILIY TAFAKKUR VA INNOVATION G'OYALAR



8. World Bank. Tourism in the COVID-19 Era: Challenges and Opportunities. Washington DC: World Bank, 2021.
9. Tavitiyaman, P., Qu, H., Zhang, H. COVID-19 and hotel performance: A meta-analysis. International Journal of Hospitality Management, 2022;104:103238.
10. European Travel Commission. European Tourism Trends & Prospects, 2021. Brussels: ETC.

